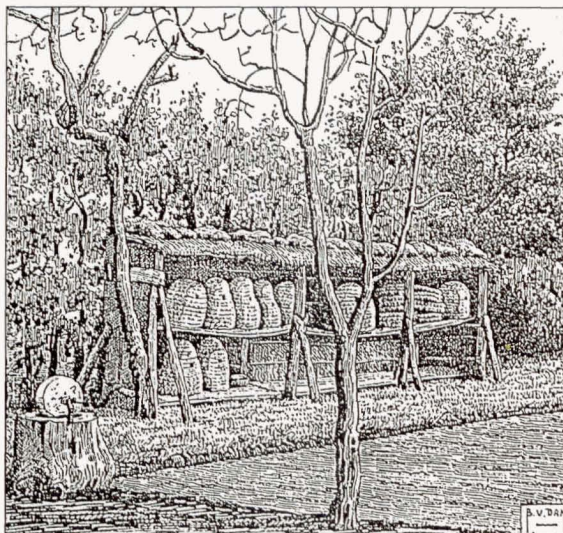

Bond van Bijenhouders NCB viert 75 jarig bestaan

F.P. Bohlmeijer

De Bond van Bijenhouders NCB bestaat op 21 december 1996 75 jaar. Een periode waarin het houden van bijen zich heeft ontwikkeld van een puur agrarische activiteit tot een zinvolle vrijetijdsbesteding, die ook een belangrijke bijdrage levert bij de bestuiving van een aantal groente- en fruitgewassen. Een geschiedenis die niet los te zien is van de ontwikkelingen in het algemeen in de bijenteelt in Nederland. Geen doorwrocht historisch betoog maar een schets van de belangrijkste ontwikkelingen binnen en buiten de Bond in de afgelopen 75 jaar.

De traditionele korven, tekening: B. van Dam

Het begin

Tot het eind van de vorige eeuw waren bijenhouders hoofdzakelijk plaatselijk georganiseerd. Het Gilde van Oosterhout is daar een goed voorbeeld van. Het is één van de oudste verenigingen, opgericht in 1670 en nog steeds in volle bloei!

In verband met de teruggang van de bijenhouderij werd door het Koninklijk Nederlandsch Landbouw Comité het initiatief genomen om in 1897 de Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt in Nederland op te richten. Ook Brabant was goed vertegenwoordigd in die Vereniging. In 1907 waren in

veertien plaatsen in Brabant afdelingen met in totaal 386 leden.

De maatschappelijke ontwikkelingen voor en tijdens de eerste Wereldoorlog, zoals de opkomst van het socialisme, vormden een sterke impuls voor de katholieke autoriteiten in de Zuidelijke provincies om zich in belangrijke mate met het maatschappelijke en het gezinsleven te gaan bemoeien.

Gecombineerd met enige onvrede in Brabant over de slechte belangenbehartiging van de zuidelijke imkers binnen de Vereniging, waren deze ontwikkelingen aanleiding tot een afscheiding van de imkersorganisaties in Brabant en Limburg.

Een imkersvereniging paste uitstekend binnen de NCB. De meeste imkers behoorden immers tot de boerenstand. Ook was het streven van de NCB om alle economische takken van het land- en tuinbouwbedrijf binnen de standsorganisatie der boeren te brengen.

Tijdens een vergadering in Eindhoven onder leiding van Deken Van Baars uit Budel werd in februari 1921 door twintig afdelingen besloten een Rooms Katholieke vereniging van imkers op te richten.

Op 21 december 1921 werden de Statuten van de 'Bijenhoudersbond van den NCB' officieel vastgesteld. Deken F.A. van Baars werd tot voorzitter gekozen en namens de NCB werd de heer P.J. van Haaren tot secretaris benoemd.

De ontwikkelingen tot 1940

De Bond groeide snel. Bij de plaatselijke afdelingen van de NCB werden ook afdelingen van de Bijenbond opgericht, zodat vijftien jaar na de oprichting de Bond 149 afdelingen met ruim 3900 leden telde. In 1941 telde de Bond 5060 leden, die in 167 plaatselijke afdelingen waren ondergebracht.

Veel aandacht werd besteed aan de voorlichting aan de imkers. Het houden van bijen en informatie over het verenigingsleven kreeg aandacht in het blad 'Sint Ambrosius'. Vanaf 1938 werd het blad samen met de Imkersbond van de LLTB uitgegeven.

Maar ook werd in 1924 een bibliotheek ingericht waar de leden, ook uit Limburg, boeken konden lenen. Naar buiten toe werd voorlichting gegeven over de bijenteelt in het Bijenmuseum dat was

ondergebracht in het Natuur Historisch Museum in Tilburg.

Zomerlessen werden op uitgebreide schaal georganiseerd om het bijhouden op een hoger plan te brengen. Aanvankelijk werden de bijen hoofdzakelijk in korven gehouden. Bijenstanden met tientallen korven was een normaal beeld. Rond 1938 kwam daar geleidelijk verandering in en nam het gebruik van kasten sterk toe.

De imkers leverden hun honing, vaak in de vorm van afgezwavelde verzegelde raten aan de honingzemerijen. De belangrijkste waren in Meijel en Boxtel.

Naast de verwerking van de honing waren de zemerijen ook een belangrijke leverancier van imkermaterialen. In overleg met de Imkersbond van de LLTB werd besloten de krachten te bundelen en een nieuwe Honingzemerij in Boxtel op te richten. Op 26 november 1931 werd de Honingzemerij 'Het Zuiden' feestelijk in gebruik genomen.

De kwaliteit van de honing liet vaak te wensen over, reden voor de overheid om in 1925 met het 'Honingbesluit' regels te stellen. Maar ook werd de wenselijkheid van een keurmerk uitgesproken. Na 6 jaar discussie over dit onderwerp werd in 1930 het Honing Controle Station opgericht en een Rijks Honingkeurmerk ingesteld. Maar veel belangstelling voor deze zaken was er niet bij de imkers.

Om de verkoop van honing te bevorderen, werd door de organisaties een fraaie reclameplaat ontworpen en om de kosten te dekken werd de contributie met 10 cent per jaar verhoogd.

Toen in 1934 Engeland werd getroffen door de mijtziekte, waardoor veel volken verloren gingen, stuurden ook de Brabantse imkers veel bijenvolken

Reclame voor honing (1927), tekening: A. Schots

naar Engeland. De bijenmarkt in Tilburg was één van de belangrijkste leveranciers van volkjes voor Engeland. Ook de naam 'Engelse kastjes' herinnert nog aan die tijd. Zo'n Engels kastje kostte in 1936 bij de Honingzemerij f1,30!

Overigens waren bijenziekten in die periode in Nederland geen belangrijk onderwerp.

De 'Italianen' werden in de tweede helft van de jaren dertig zeer populair. Menig pastoor kwam na een bezoek aan Rome, terug met een paar koninginnen in zijn pij. Maar ook de Honingzemerij kon ze 'tegen concurrerende prijzen direct uit Italië binnen 10 dagen leveren'.

Vanaf 1933 waren het moeilijke tijden, ook voor de bijenhouderij. Zo was de honingooft in 1935 bijzonder klein, de prijzen laag en de afzet moeilijk. De gezamenlijke bijenhouderij vroeg de Regering om steunmaatregelen. Op praktisch alle vragen werd 'nee' geantwoord: geen invoerheffing op buitenlandse honing, geen accijnsvrije suiker en geen verhoging van de bijdrage aan het Honing Controle Station. Bijhouden werd als een liefhebberij gezien, dus geen overheidssteun.

De bijenhoudersorganisaties ontdekten dat samenwerking noodzakelijk was. Er werd een contactcommissie gevormd. In 1939 werd daar al gesproken over de noodzaak van de oprichting van

Meijel en Boxtel gaan samen, tekening: B. van Dam

Een nieuw begin (1945), tekening: B. van Dam

een Nederlandse Proefbijenstand. Maar door de gebeurtenissen in mei 1940 raakte de wens tot samenwerking op de achtergrond.

De jaren '40 - '45

Het waren slechte jaren voor de georganiseerde bijenhouderij in Brabant. De Algemene Vergadering van 1940 moest worden uitgesteld omdat de leden niet naar Tilburg konden reizen in het begin van de bezettingsperiode.

De honing ging in 1941 op de bon. Er was geen papier meer beschikbaar om het blad 'Sint Ambrosius' te kunnen laten drukken. Het Bestuur van de Bond werd geacht toe te treden tot de Landstand, een door de Duitsers gecontroleerde organisatie.

Het Bondsbestuur achtte dit laatste echter niet in overeenstemming met de doelstellingen van de Bond en stopte daarom haar activiteiten.

Ook het Rijkshoningkeurmerk en het Honing Controle Station verdwenen van het toneel.

Alhoewel de toenmalige secretaris, de heer Van Haaren, binnen de NCB de belangen van de imkerij zo goed mogelijk probeerde te behartigen, was van feitelijke Bondsactiviteiten geen sprake meer.

Met enthousiasme opnieuw begonnen

In 1945 werd de Bond onder de naam 'RK Bijen-

houdersbond van de NCB' opnieuw opgericht.

De bijenhouderij had zich in de oorlogsjaren sterk uitgebreid. In 1946 telde de Bond 400 leden meer dan in 1941. Deze groei zette een aantal jaren door.

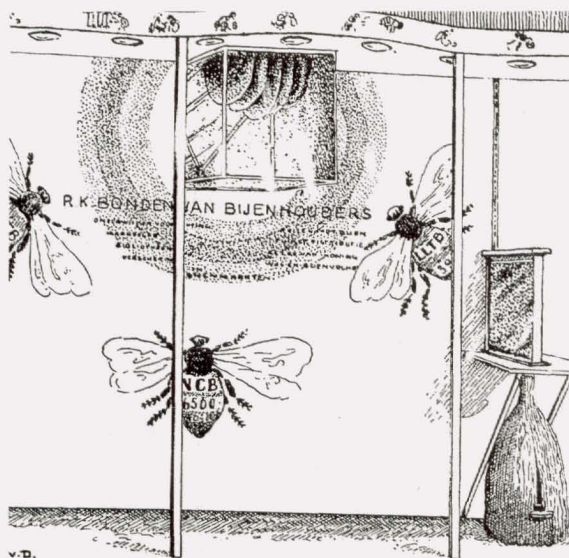
In januari 1947 vierde de Bond haar 25-jarig jubileum. Voorzitter Lauwers was tevreden over wat de Bond in de voorbije 25 jaar tot stand had gebracht. 'Maar nu moeten we verder. Er staat op bijenteeltgebied zoo ontzettend veel te doen. Als we onze tijd goed begrijpen, moet er flink worden aangepakt, veel harder dan ooit te voren. Een groot aantal vraagstukken roepen om een oplossing en dat alles zal veel geld en opoffering kosten. Samenwerking van landbouw, tuinbouw en verschillende verenigingen op bijenteeltgebied kunnen dat onder leiding onzer consulenten tot stand brengen', zo besloot voorzitter Lauwers zijn feestrede.

En inderdaad er veranderde veel. Op 24 november 1948 werd de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland opgericht. In de stichting werkten de Imkersbonden van de NCB en de LLTB, de VBBN en de pas opgerichte Imkersbond van de ABTB samen. Belangrijke onderwerpen in het eerste jaar waren: een bestuivingsvergoeding, het gevaar van het gebruik van pesticiden, de weigering van de N.O. Polder om bijenvolken op het koolzaad toe te laten, het oprichten van een Proefbijenstand in Tilburg en een Instituut voor Bijenteeltonderzoek in Wageningen, de prijs van de bijensuiker en de honingprijs en -afzet.

De voorstellen van de heer Mommers voor de inrichting van de Proefbijenstand 'Ambrosiushoeve', werden, na uitgebreide en moeizame discussies, op 24 februari 1951 werkelijkheid. De financiering werd op

De Bedrijfsraad opgericht (1948), tekening: B. van Dam

330

Het Paviljoen (1949), tekening: B. van Dam

50/50 basis, 50% bijenhouderij en 50% overheid geregeld. Bestuiving van land- en tuinbouwgewassen was een belangrijk onderwerp. Maar bijhouden was een nevenbedrijf en veelal werden bijen uit liefhebberij gehouden. Reden voor de overheid de kosten niet volledig voor haar rekening te nemen!

In 1949 was er een grote Landbouwtentoonstelling in Eindhoven. Deze gelegenheid werd door de Bond aangegrepen om samen met ABTB en LLTB een speciaal bijenpaviljoen in te richten. Ook werd bij deze gelegenheid een Imkersdag georganiseerd.

Het bijhouden stond in 1949 beslist in de belangstelling. In Amsterdam werd het eerste Internationale Congres voor Bijenteelt gehouden, een manifestatie waar de Bond haar 'morele en financiële steun' aan gaf.

De Bond was in die tijd zeer actief in het bevorderen van de bijenteelt. Het geven van zomerlessen werd gestimuleerd. Er werd voor de leden een verzekering van de bijenvolken ingevoerd en het Maandblad werd aan scholen tegen een gereduceerd tarief ter beschikking gesteld.

Voor de bestuiving van hardfruit, frambozen en augurken waren de bijen belangrijk. Veel leden van de Bond leverden hiervoor de nodige volken. Het nut van de bijen voor de bestuiving werd door de tuinbouw ook erkend. De veilingen Breda en Veldhoven gaven sinds 1957 een vergoeding voor de imkers uit hun werkgebied; de Bond zorgde dat dit geld bij de desbetreffende imkers kwam.

Zorgwekkend was dat landelijk het ledental van de bijenhoudersorganisaties begon terug te lopen. Ook

de Bond werd met dit probleem geconfronteerd. Als belangrijkste oorzaken werden de lage honingprijs en de hoge suikerprijs genoemd. De Honingzemerij betaalde de imkers nog f1,50 per kilo, terwijl importhoning van goede kwaliteit minder dan een gulden deed.

Bij de jongeren was de belangstelling voor het houden van bijen gering. Reden om veel aandacht te besteden aan opleiding. Zo kregen in 1953 imkers die de beginnerscursus met succes voltooiden en gediplomeerden van de fruitteelt vakscholen een subsidie in de vorm van twee onbevolkte bijenkasten.

1952 was een historisch jaar voor de Nederlandse bijenhouderij. De Aalstermethode werd geïntroduceerd. Nog nooit had een bedrijfsmethode zich in zoveel belangstelling mogen verheugen. Een onderwerp van discussie tussen voor- en tegenstanders tot op de dag van vandaag. Menig imker smulde van de discussies in het blad tussen Heemskerk en meester Lammers.

Om de kwaliteit van het imkeren te verbeteren

De Aalster methode, foto: H. van Gool

startte de Bond in 1954 de bijenteeltbedrijfswedstrijden. Wie binnen een afdeling over een periode van drie jaar het hoogste aantal punten haalde, mocht zich Imkerkampioen noemen. Later werd, naast de plaatselijke wedstrijden, ook provinciaal om de hoogste eer gestreden. Een instituut dat tot op de dag van vandaag nog volop in de belangstelling staat.

Grote belangstelling bij de leden van de Bond was er voor de Imkersdagen. Samen met de andere zuidelijke bonden werden ze bij toerbeurt door één van die bonden georganiseerd. In 1958 werd de eerste in Arnhem gehouden. Tot en met 1991 werden er in totaal 33 gehouden. In de beginjaren waren bezoekersaantallen van 6-700 niet ongewoon.

In 1962 werd Limburg zwaar getroffen door de mijtziekte. Veel volken gingen verloren. De imkersdag

werd dat jaar in Valkenburg gehouden en de Brabantse imkers brachten toen 81 volken mee, waarmee 44 imkers in Zuid-Limburg geholpen konden worden.

Vooral de imkers uit West Brabant, die zich de hulp uit Limburg nog herinnerden toen hun gebied werd getroffen door de Watersnood in 1953, leverden veel volken.

Langzaam werd de tijd rijp om weer over een hechtere samenwerking te praten. Van een fusie wilden zeker de Zuidelijke Bonden nog niet weten. Wel werd een gezamenlijk maandblad als een goede mogelijkheid gezien als start van een nauwere samenwerking tussen de zuidelijke bonden en de VBBN.

In 1965 was het zover. Het eerste nummer van 'Bijenteelt', met een blauwe kaft, de jaarkleur van de koningin, rolde van de persen. Pam van Dongen, sinds 1961 redacteur van 'Sint Ambrosius', vormde samen met R.P. Groenveld van de VBBN de redactie.

In de derde jaargang van het nieuwe blad, was fusie en eenheid één van de belangrijkste onderwerpen. Het onderwerp bleek ook als slijtzwam te werken. De VBBN en de Zuidelijke Bonden gingen weer ieder zijns weegs.

In 1968 verscheen 'Bijenteelt', Maandblad van de Bijenhoudersbond van de LLTB, de Bijenhoudersbond van de NCB en de Imkersbond van de ABTB. En Pam verzuchtte onder 'Nieuwe Start' dat hij de vlag niet uitstak, want: 'De geesten zijn nog niet groot genoeg om door het waas van menselijke gebreken heen

P.A.M. van Dongen, foto: P. Lemoine

elkaars imkerhart te ontdekken. Als gezellig en vriendschappelijk met elkaar bijenhobbyende kinderen hopen we samen te werken, óók met de kindertjes uit die gezinnen, waarvan de Pa's en Moe's het niet met

Spuitschade, tekening: B. van Dam

elkaar kunnen vinden, omdat er één een huis met een luifeltje bezit...!'. Maar hij zou Pam niet zijn dat hij de hoop uitsprak dat dit alleen maar een aanloop zou zijn tot nieuwe fusieverlangens.

Een periode van veranderingen

In de jaren na 1945 werd de structuur van de Nederlandse bijenhouderij en haar plaats binnen land- en tuinbouw min of meer vast gelegd. Maar er waren grote maatschappelijke en landbouwkundige veranderingen op til met grote gevolgen voor de georganiseerde bijenhouderij.

Vertrouwde gezichten uit de voorgaande jaren verdwenen. Secretaris Jo Lauwers ging in 1981 met pensioen, Voorzitter Lammers werd in 1974 opgevolgd door Cees Roelen. Eind 1988 stierf Pam van Dongen, die als redacteur het Maandblad een heel eigen gezicht wist te geven.

De directeur van de Honingzemerij, Jan Sweere, ging in 1993 met pensioen. De band van de Honingzemerij met de imkers kwam steeds meer onder druk te staan. Tot 1980 konden de imkers hun honing nog op de Honingzemerij kwijt en in 1992 waren oude raten niet meer welkom.

Ook vertrouwde gebruiken, zoals de Eucharistieviering, waar traditiegetrouw de Jaarvergadering mee begon, werd in 1994 op verzoek van de verenigingen afgeschaft.

Een belangrijke dracht in Brabant, de framboos verdween en door het gebruik van herbiciden verdwenen eerst de korenbloemen uit de roggevelden en met de opkomst van de maïsteelt verdwenen de rogge-akkers ook. Het gebruik van chemische

Cees Roelen presenteert de 'Bijenkrant'

middelen in land- en tuinbouw was regelmatig aanleiding tot gevallen van ernstige spuitschade.

Van een puur agrarische activiteit ontwikkelde het houden van bijen zich tot een vrijetijdsbesteding waar de relatie tussen natuur en bijen een belangrijk element was. Bij velen was niet het slingeren het belangrijkste doel meer, maar hadden imkers een veel bredere belangstelling. Dit kwam tot uiting op allerlei gebieden van koninginneteelt, rasverbetering, ziektebestrijding, bedrijfsmethoden, drachtverbetering, maar ook de teelt van 'wilde' bijen.

In zijn toespraak bij de viering van het 50-jarig jubileum van de Bond verwoordde voorzitter Lammers het aldus: 'Oorspronkelijk uitgeoefend als een bijverdienste of als bijna enig mogelijke zondagse vrije tijdsbesteding op het platteland is de imkerij nu veelal een hobby ... De doelstelling van de Bond, zowel intern als naar buiten, is daarom in wezen nog hetzelfde maar wel ruimer en doelbewuster geworden. Ook daarom zullen er vaak andere, aangepaste wegen bewandeld dienen te worden.'

Ook de functies van het Landelijk Proefbedrijf 'Ambrosiushoeve' en het Consulentschap veranderden ingrijpend, de overheid verminderde haar steun aan de bijenhouderij en de EEG stelde regels op Europees niveau.

Maar het verenigingsleven binnen de plaatselijke

afdelingen bloeide echter als nooit tevoren. Men was actief in drachtverbetering, organiseren van lezingen en cursussen, bijenmarkten en Ambrosiusviering.

De imkers kregen steeds vaker te maken met bijenziekten. In 1970 was er veel aandacht voor nosema, een ziekte die regelmatig haar tol eiste. Maar ook de gewone mijtziekte was in 1978 een probleem voor Brabant. Maar alles overheersend was de dreiging van de varroamijt, waar in 1977 al voor werd gewaarschuwd. Het duurde tot 1983 voordat de eerste besmetting in het Oosten van Nederland werd geconstateerd, maar binnen een jaar was de mijt over ons gehele land verspreid. In 1980 werden de ZBT's opgericht - drie waren actief in Brabant - om ons op de komst van de varroamijt voor te bereiden. In 1986 werden de verenigingen gevraagd een contactpersoon Ziektepreventie en -bestrijding aan te wijzen. Ieder kreeg een informatiemap en regelmatig werden en worden bijeenkomsten georganiseerd om voorlichting, niet alleen over de varroamijt, te geven. Bijeenkomsten die zich in een grote belangstelling mogen verheugen.

Om tegemoet te komen aan de wensen van imkers om met minder giftige middelen de mijt te bestrijden, ondersteunde de Bond de aanvraag van de VBBN voor de toelating van de mierenzuurplaten voor de varroabestrijding.

Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen is een onderwerp van aanhoudende zorg. Binnen de Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap werd in 1970 een Bestrijdingsmiddelen Commissie opgericht die zorgt voor het overleg met de Plantenziektenkundige Dienst. De Bond stelde een coördinator Spuitschade in, die zorgde voor de contacten met de imker, AID en overige instanties. Ondanks een redelijk strikte regelgeving komen er toch regelmatig

Honing en mede op de Studiedag, foto: F.P. Bohlmeijer

gevallen van vergiftiging van bijen voor. In 1982 was er grote sterfte in de Flevopolder, in 1986 trad er ernstige sterfte op in Bavel. In samenwerking met het Comité Bijenramp Bavel zocht de Bond naar oplossingen, maar het duurde tot 1990 voordat het probleem onder controle was. In Zundert wist de Bond samen met de imkers de oorzaak op te sporen. Toch blijkt het in de praktijk dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de boomkwekerij problematisch blijft en dat het niet altijd lukt om tot een oplossing te komen.

De achteruitgang van het areaal koolzaad in de Flevopolders, 4000 ha in de jaren 80 tot 600 ha in 1995 maakte de noodzaak tot verbetering van de dracht elders noodzakelijk. Drachtplanten kregen regelmatig aandacht op de Studiedagen van de Bond. Ook werd, als onderwerp van een gevorderdencursus, een drachtplantencursus ontwikkeld. In 1988 startte de Bond met Contactpersonen Drachtverbetering en werd een uitgebreide informatiemap voor de contactpersonen gemaakt. Regelmatig worden bijeenkomsten gehouden. Maar ook worden vanuit de Bond in voorkomende gevallen adviezen gegeven aan de verenigingen over assortimentskeuze. De vereniging Sambeek maakte van deze dienstverlening dankbaar gebruik bij de inplant van 0,9 ha en de inrichting van 16 ha met bomen en struiken.

De werkgroep Strabrechtse Heide is binnen de Bond ruim 25 jaar actief. Zij houdt zich niet alleen bezig met het plaatsen van de volken, maar ook het onderhoud van de heide is tegenwoordig een jaarlijks terugkerende happening.

De Landelijke Studiedag Drachtplanten was aanleiding om samen met de andere Bonden een gezamenlijk themanummer Drachtplanten uit te geven.

De verandering van het Burgerlijk Wetboek was

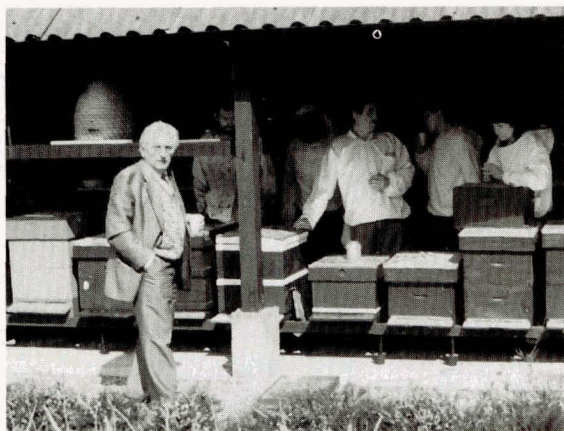
Bestuiving letterlijk genomen, foto: Joop Simons

voor de Bond aanleiding om de organisatiestructuur aan te passen. Waren eerst de imkers lid van de Bond en in afdelingen gegroepeerd, in 1979 werd gekozen voor een structuur van autonome verenigingen die als vereniging lid waren van de Bond. Ter ondersteuning van de activiteiten van deze verenigingen, werd in 1986 het 'Verenigingsboek' met uitgebreide informatie, organisatorische zaken, verenigingsactiviteiten, bijhouden en verzekeringen naar de verenigingen gestuurd.

De ontwikkeling van het ledental vertoonde tot 1985 een lichte groei. Daarna volgde het ledental de landelijke tendens en daalde het weer. De verenigingen proberen door het organiseren van cursussen en met tentoonstellingen nieuwe imkers te recruter. De Bond is hierin actief door deel te nemen aan de Werktuigendagen te Liempde en ook door voorlichting te geven over bijhouden op de tuinbeurs 'Tuinidee' hoopt het bestuur de belangstelling voor het houden van bijen te wekken.

Ook werd in 1991 een leskist ten behoeve van het onderwijs ontwikkeld samen met het Brabants Natuur Museum. Ter gelegenheid van het 75-jarig jubileum werd eind 1995 de 'Bijenkrant', speciaal voor gebruik in het onderwijs, uitgegeven.

In 1976 werd de eerste studiemiddag georganiseerd. Dat hiervoor belangstelling bestond mag

Een actieve Studieclub, foto: P. Sanders

blijken uit het feit dat 160 imkers de bijeenkomst bezochten. Gezien het succes van de middagen werd in 1984 besloten om er een Studiedag van te maken. Een nieuwe activiteit daarbij was dat er ook een speciaal programma was voor de partners van de imkers. Alle aspecten van het bijhouden komen op deze dagen, met gemiddeld zo'n 250 deelnemers, aan de orde. De Brabantse keuring van honing, was en mede vormt een vast onderdeel van deze dag.

De Imkersdagen, waar vooral bij de Brabanders veel belangstelling voor bestond, trokken steeds minder bezoekers. Het bekendmaken van de Kampioen Imker, zeker zoals dit door Rector Merx op onnavolgbare wijze werd gedaan, was één van de hoogtepunten van de dag. In 1991 werd de laatste Imkersdag gehouden. De Kampioen werd daarna op de Studiedag bekend gemaakt.

334

Belangrijke wijzigingen deden zich voor binnen de organisaties rond de Bond. In de Bedrijfsraad werd in goed overleg met de overige organisaties naar wegen gezocht om de nadelige gevolgen voor de bijenhouderij zo goed mogelijk op te vangen.

De Rijksoverheid besloot in 1975 de denatureringspremie voor bijensuiker af te schaffen. In 1982 kwam daar voor enkele jaren een subsidie van de EEG op 12,5 kg bijensuiker per volk voor in de plaats. Daarna werden de gelden aangewend voor algemene projecten zoals Schiermonnikoog en varroabestrijding en -onderzoek.

De kosten van het landelijk Proefbedrijf 'Ambrosiushoeve', werd lange tijd voor 100% door de Rijksoverheid gefinancierd, maar in 1984 werd een eigen bijdrage van de georganiseerde bijenhouderij verlangd. Ieder lid moest f5,- bijdragen. Uit de suikerreserve, een fonds dat in het verleden door de Zuidelijke Bonden was opgebouwd, werd f2,50 per lid bijgedragen. Contraktonderzoek werd voor de Ambrosiushoeve belangrijk. Het hommelsonderzoek werd niet door alle Brabantse imkers positief ontvangen.

In 1993 werd het voortbestaan van de Ambrosiushoeve opnieuw bedreigd. Het voorstel om de bijdrage tot f10,- te verhogen, werd met algemene stemmen in de Jaarvergadering 1995 aangenomen.

In 1990 werd het Consulentschap opgeheven en werden de taken overgeheveld naar de DLV (Dienst Landbouw Voorlichting) en het IKC (Informatie en Kennis Centrum). Ook werd de taakstelling uitgebreid tot Bestuiving en Bijenhouderij.

De NCB, waar het secretariaat van de Bond was ondergebracht, verhoogde zijn prijs. Dit was aanleiding tot de vraag uit de Jaarvergadering om de kosten van de Bond door te lichten. De Financiële

Commissie rapporteerde in 1989 over haar bevindingen. Eén van de belangrijkste conclusies uit hun onderzoek was dat het vermogen van de Bond in de Honingzemerij onvoldoende was veilig gesteld. Een probleem waar geen oplossing voor kon worden gevonden.

De samenwerking tussen de Bonden kwam regelmatig aan de orde. Een onderzoek naar een mogelijke fusie van de Zuidelijke Bonden met de VBBN in 1983 leidde niet tot overeenstemming voor een samengaan van de organisaties. De discussie over één Maandblad laaide in 1990 weer op. De besprekingen tussen de verschillende organisaties resulteerden in een gezamenlijke uitgave in 1992 van 'Bijen, Maandblad voor imkers', onder een zelfstandige redactie met vertegenwoordigers uit ABTB, LLTB, NCB en VBBN.

In het houden van bijen veranderde veel. De bestuiving van diverse kasteelten werd uitgebreid onderzocht op de Ambrosiushoeve en door het Consulentschap en veel imkers maken gebruik van de mogelijkheid om hun hobby er mee te bekostigen.

De belangstelling voor Carnica's en Buckfast nam sterk toe. Koninginneteelt kwam daarmee sterk in de belangstelling te staan, alhoewel het Amerikaans vuilbroed daar een spelbreker dreigde te worden.

Dergelijke ontwikkelingen zetten ook vraagtekens bij de traditionele bedrijfsmethoden, maar de vertrouwde Aalstermethode en de variant Van der Palen, staan nog steeds volop in de belangstelling.

Bij steeds meer imkers verschijnen de houten blokken met gaatjes, waar 'wilde' bijen in nestelen.

Voorzitter Roelen karakteriseerde de gevolgen voor de georganiseerde bijenhouderij van alle veranderingen in zijn toespraak ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Bond op de Studiedag 1996 als volgt: 'Wij zien dat de land- en tuinbouworganisaties steeds actiever gaan samenwerken binnen de LTO. Dat betekent dat de bijenhouderij er ook niet aan zal ontkomen, ook al gezien het dalend ledental, om tot een vergaande samenwerking te besluiten. Ik verwacht dan ook dat wij in de komende tien jaar baanbrekende stappen zullen moeten nemen in het belang van onze leden en onze functie ten aanzien van de bestuiving van land- en tuinbouwgewassen'.

Slotbeschouwing

De vraag kan gesteld worden in hoeverre het een goed besluit was om 75 jaar geleden de R.K. Bijenhoudersbond van de NCB op te richten.

De afgelopen periode heeft laten zien dat onze Bond duidelijk bestaansrecht heeft. Door de regionale

oriëntering is de afstand tot de leden klein. Vertegenwoordigers van het Bondsbestuur komen regelmatig bij de aangesloten verenigingen om een speld, oorkonde of legpenning uit te reiken. Veel imkers bezoeken de Studiedagen en bijeenkomsten van contactpersonen. Het onderlinge contact en uitwisseling van ervaringen worden door iedereen als nuttig en prettig ervaren.

Belangenbehartiging van de Nederlandse bijenhouderij op nationaal niveau gebeurt in de verschillende overlegorganen, Bedrijfsraad, Stichting Landelijk Proefbedrijf, Overleg Maandblad, Bestrijdingsmiddelencommissie en Koninginneteeltcommissie.

Antwoord op gestelde vraag

Anno 1996 blijkt dat het besluit van 75 jaar geleden goed is geweest. Dat neemt overigens niet weg dat tijden veranderen en ook organisatiestructuren daarmee in de pas moeten lopen.

Eén nationale bijenhoudersorganisatie, waarin alle Nederlandse imkers zijn ondergebracht, kan een meerwaarde hebben. Als de partners in een dergelijk overleg bereid zijn om bestaande muren te slechten en een nieuw huis te bouwen, zal in 'Bijen, Maandblad voor imkers' van december 2021 een artikel over het 100-jarig bestaan van de Bond van Bijenhouders NCB niet geschreven hoeven te worden.

bijen FOTO VAN DE MAAND

Kerststal van bijenwas. Te zien in het fraaie bijenteeltmuseum 'De Zoete Inval' in Beek gem. Bergh. Foto: M. Schyns